

ТЕРАПИЈА ПАРАЗИТСКИХ БОЛЕСТИ ЖИВОТИЊА И ЉУДИ КРОЗ ВЕКОВЕ

Др сц. вет. Зоран Д. Јевтић

Терапија паразитских инфекција животиња и људи се развијала у складу са друштвено-економским односима, хигијенским приликама, напретком науке, климатским факторима, саставом земљишта и начином исхране. У терапији се користе исти лекови за људе и животиње. Ови лекови морају да испуне следеће услове: широк спектар деловања на више врста паразита у њиховим развојним фазама као и на јаја, да делују паразитцидно и ларвицидно, да се лако примењују, да су стабилни, да не оштећују организам и да не доводе до појаве резистенције. Први лекови су били биљног порекла. Најстарији антихелминтик за лечење метиљавости, који је још лекар и ботаничар Диоскурид (око 40 – око 90) препоручивао, била је папрат (*Dryopteris filix-mas* (L.) Schott). Стари Словени су пре V века познавали вратич (*Tanacetum vulgare* L.) и користили га као лек против глисти. Египћани су против глисти давали плод нара (*Punica granati fructus*). Еџије из Амаде (око 500 – око 575), дворски лекар цара Јустинијана I, у књизи „Наука о лековима“ наводи да се папрат и кора нара (*Punica granati cortex*) употребљава против глисти. Поред биљних, користили су се у каснијем периоду и хемијски препарати (хлорирани угљоводоници, хлорирани тешки метали). Савремена употреба синтетских препарата знатно је унапредила терапију. Ови препарати су мање токсични, ефикаснији и имају шири спектар деловања. По деловању на узрочнике деле се на лекове против глиста (вермициде, нематоциде, таниациде /против пантљичара/), лекове против метиља (*trematode*), и тд. Ови лекови делују на различите начине: изазивају наркозу паразита, оштећују кутикулу, делују као ензими и тд. Пре почетка терапије треба идентификовати врсту паразита преко јаја и ларви које се могу наћи у столицама, урину, крви, испљувку и ткивима.

Штетно деловање паразита на организам је вишеструко и зависи од врсте и броја паразита. Патогено деловање се манифестује анемијом, еозинофилијом, леукоцитозом, сврабом (*pruritus*), мршављењем, анорексијом... Паразити могу да оштете мукозу црева и да мигрирају кроз зид црева и кроз јетру, што може да доведе до опструкције главног жучног канала (*ductus choledochus*) и главни панкреасни канал (*ductus pancreaticus*). Најчешћа три паразита који улазе у жучне путеве су *Echinococcus*, *Ascaris lumbricoides* и *Trematodes* (метиљ).

ХУМАНИТАРНИ РАД ЕТЕЛ РОУЗ БАНКАРТ У ПРВОМ СВЕТСКОМ
РАТУ И ПОСЛЕРАТНОМ ПЕРИОДУ
Марија Шћекић Марковић

Српски потпорни фонд (СПФ) је на почетку Великог рата послао у Србију неколико медицинских јединица с циљем сузбијања тифуса и помоћи рањенима и цивилима. Члан Четврте јединице СПФ, тзв. „Прве фармерске“, која је стигла у Београд 1915, била је виолинисткиња из Ексетера, Етел Роуз Банкарт. У Београду је била административни управник „Англо-француске болнице за бебе“. Након пада Београда, повукла се са цивилима према југу, и провела кратко време у Крушевцу, у Болницама шкотских жена. Банкартова се повлачила преко Албаније са избеглицама. Допutoвала је на Корзику, у Ајачио, првим бродом са избеглицама, пред Божић 1915. На Корзици је остала до краја рата, организујући помоћ, збрињавање и културни рад у избегличким колонијама. Помагала и око организовања школа, радионица, позоришта, и била покровитељ прве прославе Савиндана на Корзици. Одликована је орденом Светог Саве 5. реда и британском медаљом победе за заслуге савезницима. У Бањи Ковиљачи је основала сиротиште и санаторијум за децу, као и рад народне кухиње, у сарадњи са српским лекарима, две сараднице и г-цом Ани Дикинсон. Део средстава за Санаторијум обезбедила је преко организације „Спасимо децу“, на чију иницијативу је 1920. у Женеви била прва међународна конференција о заштити деце. Етел Банкарт била једна од четири представнице Србије на овом скупу. По престанку рада санаторијума, и његовом преласку под окриље Министарства здравља, г-ца Банкарт је купила имање и подигла вилу за одмор у Ковиљачи. Данас део насеља, и њена вила, последњи национализовани објект у Бањи Ковиљачи, носе име „Бенчкара“.